

Keszthelyi időjárás San Franciscótól Jamaicáig

Rossz idő fogadott bennünket április 23-án Keszthelyen az Országos Egyetemi Folklor Fesztivál megnyitásakor...

Avatott tollúak ilyen indításként ügyes hasonlatot tudnak keríteni. Én csak azért nem teszem, mert egyrészt teljesen kezdő vagyok az írásban, másrészt a hideg, esős időnek semmi köze nem volt a mi későbbi borús hangulatunkhoz. A háromnapos vetélkedő-sorozatnak a szegedi „rostán” túljutottak közül az orvosegyetemisták néptánc-csoportja és a Sipos János vezette Banda-együttes (JATE) vett részt.

Igazi fesztiválhangulatban zajlottak a versenyek. A 23 egyetem és főiskola mintegy 500 hallgatója néptáncban, énekekben és népzeneben mérte össze tudását az ötágú zsűri előtt. Igen jó volt látni, hogy az orvosegyetemisták milyen színvonalas táncokat mutattak be. Kétszer léptek közönség elé: először az országos minősítésen, ahol az úgynevezett ezüst/III. fokozatot nyerték el, másodszer a vetélkedő keretében, ahol az igen előkelő ezüst fokozatú oklevelet kapták meg. Furcsa módon a zsűri éppen azt kifogásolta például Sárközi Karikázójukban, ami az erényük: a kemény, feszes előadásmód. Nagyon szépen táncolták a Rábaközi táncokat és a Tápéi lassús és frissességet. (Talan, ha az utóbbi kevesebben táncolnák, — és nem harmincketten — élvezhetőbb lenne ez az improvizatív jellegű, kötetlenebb produkció: az ember nem tudja, hova nézzen, pillantása elvész a tarka forgatagban.)

Nagyon örültünk a sikernek, gratulálunk Nagy Albertnek és táncosainak és kívánjuk, hogy legközelebb aranyfokozattal térjenek haza.

Nem kellett viszont várnia a legmagasabb elismerésre a Budapesti Kertészeti Egyetem csoportjának, mert ők ezt már most megkapták. Arany oklevelük mel-

lé számos tárgyjutalmat, különdíjat is kaptak. Ugyanúgy aranyérmes lett a házigazda Georgikon együttes, a Zalka Máté Katonai Főiskola, a Gödöllői Agrártudományi Egyetem és az Eötvös Lóránd Tudományegyetem táncosai is.

Sipos János eredményéről sajnos nem tudok ilyen jókat írni. Eredményt írtam és nem teljesítmenyt. Eredményük ugyanis a népzenei kategóriában bronzfokozat. Akik mögéjük kerültek — sőt, több előttük végzett is — már teljesen dilettáns (nem amatőr) „műsört” mutattak be. Nem akarok az elfogultság hibájába esni, de... Ha táncázatot kellett tartani, „jőjenek Siposék”, ha beugrásképpen el kellett játszani egy kalotaszegi legényest, „játszszak Siposék” (s a táncos aranyérmert nyert).

A zsűri nyilvánvaló tévedésbe esett akkor, amikor valamiféle, sajátmaguk által átdolgozott, úgynevezett „borzalmas” produkciót látott (hallott) műsorukban. Elgondolkodtat, hogy a zsűri (egy Népművelési Intézeti előadó, három koreográfus és egy zeneiskolai igazgató) nem ismeri fel az eredeti parasztmuzsikát és ugyanakkor igényli, hogy az eredetiséget külön tüntessék is fel, mondván: akkor majd mi is úgy nézünk. Mint ahogy elgondolkodtat az is, hogy egy országos folklor fesztiválon eredeti néptáncot, népzenei csak nagyítóval lehetett találni, azt is a zsűri vagy kemény kritikával sújtotta, vagy egyenhangig hallgatta (pl. Baranya Tánc-együttes és zenekara).

Hangulatunk és a borús idő közötti párhuzam nem helytálló... Ezt igazolta az is, hogy kisütött a nap, amikor elhagytuk Keszthelyt.

SIMONCSICS JÁNOS

Az amerikai irodalom kezdetei

Irodalomtörténet vagy történelem? Jogos a kérdésfeltevés Kretzoi Miklósné könyvének olvasása közben. Egy nemzet irodalmának nagykorúvá válását mindig az a társadalmi-történelmi tényezők határozzák meg, melyek az irodalmi tudatot döntő mértékben formálják. Ezek vizsgálata a kialakulás időszakában bír a legnagyobb jelentőséggel, mivel ekkor koncentráltan fellelhetők a későbbi irodalmi műfajok, stílusok, alkotói személyiségek minőségét feltételező-magyarozó okok és jelenségek.

Az amerikai irodalmat az ember könnyen hajlamos az első nagy alkotók feltűnésétől „jegyezni”. Jött Poe, majd Hawthorne, Whitman és a többiek, azóta beszélünk amerikai irodalomról, mely az angol „anyairodalom” köldökzsinórjától így végleg elszakadva, azzal egyenrangú művekkel bebiztosította helyét a világirodalomban. Azonban a fejlődés e szakaszát hosszú volt az út. Es itt hívhatjuk segítségül a történelem, az Egyesült Államok gyarmati korszakának egész politikai-ideológiai légkörét, melyben az amerikai irodalom első bizonytalankodó, egye-

lőre még a kortárs angol irodalom segít kezére hagyatkozó lépéseit megtehetette.

Kretzoi Miklósné, a JATE Bölcsészettudományi Karának tanácsvezető docense tehát nemcsak hagyományos irodalomtörténetet írt, sőt módszere nem is kizárólag diakron. A Bevezetőben ezt így fogalmazza meg: „Az amerikai irodalom speciális helyzete rendkívüli lehetőségeket kínál arra, hogy vizsgálata révén általános irodalomelméleti kérdések tisztázását is megkíséreljük.” E kérdések stilisztikai, művészetpszichológiai, irodalomszociológiai jellegű tisztázása a történelmi szempontú vizsgálódás új formáival együtt a mű legnagyobb módszertani „huszárvágása”.

Imponáló tudományos felkészültséggel megalkotott, eredeti felfogású irodalomtörténetet kaphatunk kézhez. Az „Irodalomtörténet vagy történelem?” kérdésre a szerző válasza: „is-is”. Teljes képet adni egy világirodalmi vált nemzeti irodalom gyermekkoráról — e célt úgy érte el, hogy mi, olvasók e megjegyzéssel csukhatjuk be a könyvet: többet nem is kívánhatunk.

DOMONKOS LÁSZLÓ

Döntő versben, prózában

Május elsején és másodikon Nyíregyházán rendezték meg a Kulturális Napok vers- és prózamondó szekciójának országos döntőjét. A résztvevő 28 versenyző öt szabadon választott művet nyújtott be a Jancsó Adrienne előadóművésznő elnökletével működő háromtagú zsűrinek, amely ezekből választotta ki azt a kettőt, amelyet a Főiskolai Zseb-színházban el kellett mondaniuk.

Igen szoros volt a verseny: hatan kaptak első díjat: Sipos Klára (Debreceni Tanárképző Főiskola) — akinek teljesítménye felejthetetlen élményt nyújtott a hallgatóságnak —, valamint Harsányi Ágnes, Kiss Ildikó, Kristóf Péter, Lázár Imre és Nagy Gábor. A zsűri ezenkívül még második díjakat, valamint ezüst- és bronzokleveleket is kiosztott. A szegedi versenyzők sajnos nem hoztak díjakat.

„A szomorúaknak folk-blues, a jókedvűeknek blue-grass, a vidámaknak Karib-tengeri zene!” Ilyen, a közönség minden lehetséges hangulatára apelláló ajánlást olvashattunk a Country-együttes április 26-ai, a JATE KISZ-klubjában tartott koncertjére. Elmondhatjuk, hogy ezen az estén nemcsak a szomorúak és a vidámok, de a népzene minden kedvelője megtalálhatta számítását.

— Az együttes 1974-ben alakult, jelenlegi összetételében 1975 óta áll fenn, — mondja Matzko László V. éves bölcsész-hallgató, a Country alapítója és vezetője. — Amerikai népzenei játszó, a fehér bevándorlók zenéjétől egészen a szadzaforduló zenéjéig. Igyekszünk „csak tiszta forrásból” meríteni, tehát csak igazi amerikai népzenei játszó, néger spirituálékat, az 1820–30-as évek cowboy-dalait,

úgynevezett blues-dalokat, ami az amerikai népdalok egyik legelterjedtebb formája. Mindezt eredeti stílusban, minden átdolgozás nélkül. (Vannak ugyanis veszélyek ezen a téren, mert ahogy van magyar nótá, úgy van „amerikai nótá” is.)

Biztató volt a kezdet: kitűnő hangszeres technikával, jó hangszerezéssel, dinamikus adták elő a San Franciscó-i öbölről szóló nyitószerzőt, s ez a színvonal — a nagyszámú hallgatóság ószinte öröme — végig jellemző maradt a koncerten. A blues-olajok után — melyből különösen kiemelkedett a St. James infirmáry című dal egészen élvezetes interpretálása — az úgynevezett blue-grass következett, azaz a tjkikus vadnyugati hangulatot idéző cowboy-nóták. Itt már a gitárok, a bendzso mellett szerepet kapott a hegedű is, éppúgy mint a műsor második részében,

a Karib-tengeri népzene bemutatásánál a bongó-dob.

Külön sikert arattak a Bahama-szigeti és a jamaicai dalok, amelyek az amerikai népzene külön ágát képviselik. A Country-együttes repertoárja ezek bemutatásával új színnel bővült, s a fiatal zenészek tehetségéről tanúskodik, hogy ezt az új feladatot is a tőlük már megszokott magas színvonalon oldották meg. „Célunk az, hogy más népek zenéjének megismertetésével közelebb kerüljön egymáshoz földrajzilag távolos emberek érzélemvilága, dalkultúrája is!” — mondotta Matzko László. A Country-koncert végén a közönség a komoly zenei élményen kívül azzal a jóleső érzéssel is távozhatott: egy távoli földrész népe, múltja került közelebb hozzájuk dallamos, szép zenéjének kitűnő tolmácsolói révén.

DOMONKOS LÁSZLÓ

Hej, fesztivál, fesztivál...

Az egyetemi és főiskolai színjátszócsoporthoz és irodalmi színpadok országos bemutatójáról

Fesztivál... Mit is takar ez a közkeletű szó? A definícióhoz most kitűnő negatív példa van: semmiképpen nem azt, ami nemrég történt a Kertészeti Egyetemen. Ami ott volt április 23-án reggel 9 óráig másnap déli 12 óráig, inkább hasonlítható egy minőségvizsgáló üzemrészelg munkájához, vagy egy túlszűfolt egyetem vizsganaphoz. Tizenkét egyetemi és főiskolai színjátszócsoporthoz, vagy irodalmi színpad műsordömpingje volt ez az alig több mint 24 óra. A bemutatók gyors egymásutánisága teljesen lehetetlenné tette a szókiasos fesztiválhangulat kialakulását. Egyszerűen nem volt idő —, s sajnos hely sem — arra, hogy a csoportok egymással találkozzanak, vagy meghallhassák a közönség véleményét, vagy akár a zsűri elemzését. (A zsűri ugyan 24-én délután tartott egy szakmai „értékelést”, de ez a másfél órási, nagyon is egyoldalú „társalgás” nem pótolhatta az élő, pezsgő vitát — amiből talán profitálhattak volna a csoportok.) Ebben a helyzetben egyetlen feladata maradt az egész bemutatónak: az osztályozás, az értékelés, az elmúlt két év „termésének” minőségi vizsgálata. Sajnos azt kell mondanom, ezt sem tudta maradéktalanul megoldani. Ez pedig már a zsűri kritikája. Hát értékelés az, hogy a jelenlévő összes csoport díjat kap —, s nem is akármilyet, hanem ezüstöt, vagy bronzot?! Aranyat pedig csak egy — és nem is a legkiemelkedőbb!

Kik voltak jelen ezen a „nemes versenyen”? Debrecenből a CERES Egyetemi Színpad, az Agrártudományi Egyetemről. Pécsről az Orvosegyetemi Színpad és a PTE GLOSSZÁTOR Színpada. Győrből a Tanítókép-

ző Főiskola Stúdiószínpada, Miskolcra az NME Színpad, Veszprémből a Vegyipari Egyetem Színpada, Szombathelyről a Tanárképző Főiskola MÁRKUS EMILIA Színpada, a keszthelyi agrár körmendi karának Irodalmi Színpada, a Kaposvári Mezőgazdasági Főiskola Irodalmi Színpada, s a budapestiek: ELTE UNIVERSITAS, BME EGYÜTTES SZÍNHÁZ, „BME PANTOMIM”, „VÁRI SZÍNPAD”, a Zalka Máté Katonai Műszaki Főiskola Irodalmi Színpada és a Könyvüipari Műszaki Főiskola „2x7-ek PÓDIUM”-a. Szegedet két csoport, a Tanárképző Főiskolások és az Egyetemi Színpad képviselték. Nagyobb múltú csoport csupán az UNIVERSITAS és a Szegedi Egyetemi Színpad, egészen új a győri csoport (fél éve dolgozik együtt) a többi egy-két-három, ritkán hat-nyolc éves csoport volt.

Kiemelkedő teljesítményt sajnos egyet sem láttam, (hogy minket hogy ítél meg a közönség, azt ő tudja, alig találkoztunk valakivel is közülük, de úgy halottan tetszett — remélem nem fog az olvasó szerénytelenséggel vádolni ezért a kis zárójeles passzusért). A „rég”, a „nagy” csoportok vegetálnak, a SZKÉNÉ be sem jutott, az UNIVERSITAS is csupán a szakmai munka csiszoltságában, a szép beszédben, mozgásban hű már híres régi önmagához. Kedves kis történetet láttunk tőlük, tényleg jól megcsinálva, hogyan érinti meg a szerelem a már fáradt, impotens, eddig nőgyűlölő öreg: Doñ Perlimplint. Federico Garcia Lorca írta, rendezte Katona Imre. Emberről, érzésről, vágyról szól nagyon szépen, izlésesen megcsinálva a szombathelyiek előadása; címe: „Hogyan talál-

kozhatnánk, ha...”. Marsall László, a szerző az ősi indiai monda motívumából indul ki: valaha egy volt az ember, négy lába, négy keze, négy szeme volt, s boldogan gurult a világon; de a bűn miatt isten kettévágta őt — azóta is keresi az egyik fejet a másikát. Kellemes zene, szépen beszélő, csinos lányok, fiúk, harmonikus, egyszerű mozgáskompozíciók. Szerellem megint csak: az EGYÜTTES SZÍNHÁZ Gyurkó „Az egész élet” c., nem biztos hogy legmaradandóbb művével, Varga Tamás rendezésében. Még nem hiszem, hogy megtalálta a csoport önkifejezésének adekvát formáit. Most hadd említssem meg a győrieket: rendezőjük Csikós István és felesége, Szendi Mária, az Egyetemi Színpadunk volt tagjai, akik Paál Istvánnak a Kőműves Kelemenben kitalált formavilágával szólaltattak meg egy Paskándi darabot, a „Toronyot választok” címűt. A darab kevésbé aktuális, mint Sárkadié; központi figurája Apáczai Csere János, a nagy reformátor. Néhány jó ötlet mellett sem sikerült igazán jó előadást csinálniuk belőle, de a világra figyelésük, problémafelvetésük mindenképpen dicséretet érdemel, és figyelmet.

Említeni csupán egyet „múszáj” még, mint elrettentő példát: a veszprémiék gátlatlan infantilizmust akartak előadni játékoság, fiatalosság címén Karintin: „Az emberke tragédiája” című művének előadásában. Azt hiszem, borzasztó volt.

S a többi? Közepes, középszerű — többé, vagy kevésbé jól megcsinálva. Hullámvölgybe tartunk, vagy már lenn is vagyunk, alaposan...

SOLTÉNSZKY TIBOR

Laura — mint vendég

1970-ben a Röpülj páva népdalversenyen tűnt fel. Akkor még a szegedi tanárképző főiskola hallgatója volt. Ma nemcsak országos hírű, hanem nemzetközileg is elismert népdalénekesnő, a londoni folklor fesztivál győztese: Faragó Laura.

A volt főiskolai hallgató a napokban mint előadóművész tért vissza Szegedre, s lépett fel a Tamási Áron klubban Jancsó Adrienne-nel közös műsorban. Az előadás előtti készülődés közben a tőle megszokott szerénységgel válaszolt kérdéseimre.

— Sokszor hallhatjuk vagy olvashatjuk, hogy Jancsó Adrienne műsoraiban énekel. Hogyan, mikor született ennek a közös vállalkozásnak a gondolata?

— Adrienne engem először a Röpülj pávában hallott. Nem sokkal a verseny után megkeresett és megkért, hogy énekeljek a Földédesanyám című népköltészetű műsorában. Természetesen boldogan vállaltam, hogy a pádi üdülőművészeti egyik legkiválóbb művelőjével lépjek fel. Akkor még főiskolás voltam és Szegedről jartam fel a próbákra, később az előadásokra. Ezt a műsort először a pesti Irodalmi Színpadon mutattuk be. Azóta 500 előadást ért meg.

— Gondolom, önálló műsorod is van?

— Tavaszhívogató — ez önálló összeállításomnak a címe, melyet a rokon népek (osztják, zürjén, votják, mordvin, cseremis, vepsze, vot, finn) műzenéjéből, az érintkező (tatár-török) népek daliból és természetesen magyar népdalokból állítottam össze.

— Egy énekesnőnek állandóan képeznie kell a hangját, tanulnia kell. A főiskola után hol folytattad tovább az „önképzést”?

— A tanárképző befejezése után elvégeztem a Zeneművészeti Főiskola magánénekes szakát, azóta pedig egy némitól tanulok állandóan és kemény munkával énekelni.

— Erdekes, szép dolog, amit csinál, mégis megkérdezem: nem sajnálod a tanári pályát?

— Nincs mit sajnálnak, hiszen tanítottam és tanítani is fogok. Most egy időre hagyom csak abba. Ennek egyik oka az, hogy tavaly kisfiam született, s most már mint anya is helyt kell hogy álljak, a másik ok pedig az, hogy a tanítás rengeteg energiát elvett, mert teljes erőbedobással tanítottam, s bizony saját továbbfejlődésemet ezért kicsit elhanyagoltam.

goltam. Egyébként az a véleményem, hogy egy jó énekesnek előbb-utóbb az a sorsa, hogy tanítani fog, továbbadja azt, amit tanult.

Kívánjuk, hogy Faragó Laura sok magához hasonló népdalénekest neveljen.

KALOCSAI KATALIN

SZEGEDI Egyetem

A József Attila Tudományegyetem, a Szegedi Orvostudományi Egyetem és a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola MSZMP Bizottságának lapja. Megjelenik: havonta kétszer. Felelős szerkesztő: Dr. Szabó Magdolna. Kiadja a Csongrád megyei Lapkiadó Vállalat Szeged, Magyar Tanácskötársaság útja 10. Postacím: 6740 Szeged. Telefon: 13-500 Telex: 82-282. Felelős kiadó: Kovács László igazgató. Szerkesztőség: 6720 Szeged. Dugonics tér 12. Telefon: 15-193. Szegedi Nyomda. 6720 — Szeged. Bajcsy-Zsilinszky u. 28. 1976. V. 8. — 1916. Felelős vezető: Dobó József igazgató